

Godina svetoga Marka Krizina Križevčanina
Kalendar 2019.

Joso Bužari 1906.

GODINA SVETOGA MARKA KRIZINA KRIŽEVČANINA

Mučeništvo je vjernost, a vjernost Istini je temelj sve kulture duha, srca i savjesti.

Franjo kardinal Kuharić

Godine 2019. navršava se 400 godina od mučeništva svetoga Marka Krizina Križevčanina. Ova za kršćansku zajednicu, ali i za cijelu križevačku regiju, značajna obljetnica povod je da ovogodišnji kalendar na poseban način posvetimo vremenu trećeg hrvatskog sveca, Križevčanina Marka Krizina. Vraćamo se virtualno na početak 17. stoljeća, u vrijeme kad je nakon stoljeća krvavih ratova i gubitaka područja konačno zaustavljeno širenje i napredovanje Osmanskog Carstva. I tada napaćenu Europu ošine novi bič: gotovo sinkrono novi ratovi podijeljene Europe, unutar iste zapadne kulture, ratovi između katolika i protestanata, usitnili su i podijelili kršćansku Europu. Mračna doktrina *Cuius regio – eius religio*, koju je iznjedrio Augsburški mir (1555.), daje mandat vjerskim progonima kakve Europa nije trpjela od vremena Milanskog edikta, progonima, pogromima i „humanim preseljenjima” te mučeništvima koja su sličila na polulegendarna vremena prvih kršćana.

Sva četiri jahača Posljednjeg suda redovito jašu zajedno: rat donosi smrt, ali i spaljena polja. Ruralno stanovništvo, gladno i lišeno domova, gura se u pretrpane gradove. Glad i pošasti decimiraju stanovništvo uspješnije od samih ratova. Primitivna medicina ne nalazi odgovora na ove izazove. No kao da nema dovoljno grobova, podižu se lomače, progoni vještica uzimaju maha tijekom 17. stoljeća, da bi kulminirali upravo u jeku prosvijećenoga 18. stoljeća. To je pozornica na kojoj je na svoj životni put krenuo Križevčanin Marko. Godinom rođenja bilježi mu se 1588. Punim imenom Marko Stjepan Krizin, iz rodnih Križevaca (Križa) kreće na školovanje u Graz, Rim (gdje se svojeručno zapisao kao *Marcus Stephanus Crisinus Croata Diocesis Zagrabienensis...*), Trnavu i Košice. U Košicama završava njegov put, tamo je podnio mučeništvo i umro 7. rujna 1619. Taj drevni grad, drugi najveći u Ugarskoj, nekoć je bio snažno posvećen svetoj Elizabeti Ugarskoj, no baš u vrijeme Markova boravka kalvinska je vojska provela čistke kojima je žrtvom pao i Marko, zajedno sa svojim drugovima s isusovačkog kolegija iz Graza, Mađarom Stjepanom Pongráczem i Poljakom Melkiorom Grodzieckim. Mučenici s Gradačkog kolegija na čast oltara podignuti su beatifikacijom 1905. godine, da bi ih tek 90 godina kasnije svetima proglasio papa Ivan Pavao II. u Košicama 1995.

Na ovome mjestu ne želimo razrađivati teološku dimenziju Markova mučeništva i složenih okolnosti koje su posložile nesretnu križaljku jer za takve eksurse nismo stručno opremljeni. Zanimljiva je, međutim, još jedna dimenzija Markova okruženja koja je neizravno sigurno morala doprinijeti oblikovanju Markova svjetonazora, stavova te konačno i njegove svetačke duše. Kako su izgledale crkve u Markovu stoljeću, kakvi su bili oltari pred kojima se molio, likovi svetaca koji su ga nadahnjivali, knjige koje je možda uzimao u ruke, kalež koji je podizao...? Suženo razdoblje života našega sveca, kao i manjkava očuvana građa onemogućuju nam da se strogo ograničimo na same godine njegova života te smo ovu zbirku, koju posvećujemo jubileju četiri stoljeća njegova mučeništva, proširili na crkvenu umjetnost 17. stoljeća, *Stoljeća svetoga Marka Krizina Križevčanina*.

Nažalost, razvoj umjetnosti, poglavito sakralne, u hrvatskim zemljama vjerno odražava depresivno okruženje u kojem nastaje. U relativno blizoj Italiji, kao i u Austriji, procvat baroka datiran je još u kasno 16. stoljeće, dok između Save i Drave djeluju naraštaji majstora odgojenih na gotičkom idiomu. Istovremeno, poznata je činjenica da je renesansa gotovo potpuno preskočila kontinentalni dio Hrvatske, što nas dovodi do stilski vakantnog razdoblja koje Anđela Horvat lucidno definira u svojoj već kulturnoj studiji *Između gotike i baroka*. Oblici gotike traju između Save i Drave tijekom čitavog 15. stoljeća, uz napomenu da je – unatoč još uvijek sveprisutnoj gotici – posljednja velika sinteza gotike, „lijepi stil”, samo s margina dotakla središnju Hrvatsku. Bez razumijevanja dubokoga genija gotike prenose se kroz lokalne radionice – koje jedva kvalitetom nadmašuju pučkog majstora kamenoklesara – precrtana formalna rješenja, sve dok ne ostanu samo gusta, predimenzionirana i konstruktivno besmislena rebra svodova i ogivalna rješenja prozorskih mrežišta koja se ponavljaju duboko u 16. stoljeće. Svojevrsan je kuriozitet da se drevna gotička crkva u Lepoglavi prigodom dogradnje i produženja lađe za dva jarma polovicom 17. stoljeća nadsvoduje gotičkim mrežastim svodom. Dokaz je to svakako činjenice da barok, iako u to vrijeme već prisutan u Hrvatskoj, nije imao snage nametnuti se i izmijeniti svod čitave lađe prema novim stilskim pravilima.

Prve vizitacije, koje u većini arhiđakonata datiraju od 1704. godine, opisuju crkve nerijetko u jadnom stanju, mala nadsvodena svetišta i oslikane tabulate nad lađama. Oltari se u tim opisima pojavljuju, nasreću, ponekad detaljno opisani. Ovi opisi nadomještaju barem djelomično inače u potpunosti izgubljeni

materijal. Prve vizitacije na području samo Kalničkog arhiđakonata opisuju 165 oltara koji su nastali u 17. stoljeću i ranije. Od ovog velikog broja oltara do danas ih je sačuvano svega desetak. Preslaba je to informacija da bismo na temelju ovih malobrojnih primjera mogli rekonstruirati trenutak umjetničkog razvoja. Opet, kakva-takva povratna informacija sadržana je i u opisima danas nestalih oltara. Listam vizitatorov opis crkve arkandela Mihaela u Miholcu: dva oltara u crkvi opisana su kao krilni oltari, poput divot-oltara svetoga Ladislava u zagrebačkoj katedrali. Skromnijih dimenzija i izvedbe, razumljivo, ali također strukturirani sa središnjim kipom i slikama na krilima – vratnicama. Ovdje se također tih godina još opisuje i kameni oltar s kipovima Bogorodice i djeteta te kraljeva Stjepana i Ladislava slijeva i zdesna. Poseban je status ove lađanske crkvice bio uvjetovan činjenicom da posjed pripada biskupu pa na taj način treba razumjeti i poveznice sa zagrebačkom katedralom.

Okrenimo se i malobrojnom sačuvanom materijalu: u dvorskoj kapeli u Gornjem Tkalcu oltar je iz samog početka 17. stoljeća: retabl, ukrašen jedino plošnim ornamentom koji oživljava bokove te jednostavnim marmoriziranim stupovima, uokviruje središnju oltarnu sliku. Odjek raskošnog baroka bogatog ukrasa i sračunatog na teatralni dojam kod ovog je skromnog oltara toliko slab da ga očitava tek izvježbano stručno oko. Bogatiji primjeri, poput oltara u Apatovcu (kronološki nešto kasnijeg), ukrašeni su karakterističnim ornamentom složenih vitica s apstraktnim bobičastim ukrasom, tzv. „motivom hrskavica”. Mali *putti* – anđelčići, opet u kombinaciji s apstraktnim kartušama i maskeronima, odaju podrijetlo stilske prodora: radi se o dalekim utjecajima njemačke renesanse. O dokazima prodora talijanske renesanse, kao i o kreplekim oblicima baroka koji već cijele naraštaje krase talijanske crkve, nema ni slutnje. Iako dolaskom isusovaca u Hrvatsku (Zagreb, Varaždin) ulazi graditeljski model matične crkve *Il Gesù*, izvedba oltara neće slijediti visoke uzore kolijevke baroka na isti način. Oltari, čak i kad su bogatije izvedbe (poput dva „crna” lepoglavska oltara, Svetog Duha i Žalosne Gospe), tektonski su podijeljeni na ravne vertikalne i horizontalne zone koje ne razbija skroman ornament „hrskavice”. Uočiti ćemo također da je svaki bogatije izveden oltar – uz iznimku onih u zagrebačkoj katedrali – vezan uz crkvene redove, poglavito isusovce, franjevece te pavline. Prednjače odlične franjevačke radionice iz kojih će proizaći jedna od najljepših propovjedaonica u Hrvatskoj, ona u crkvi svetog Ivana Krstitelja u Varaždinu. Posebnu joj ljepotu daje balustrada prilaznog mosta do propovjedaonice, a ovom je propovjedaonicom postavljen određeni standard koji će trajati i tijekom 18. stoljeća. Drugo remek-djelo koje su nam u tim ranim godinama prvih prodora „pravog” baroka podarili franjevci jest veliki oltar svete Katarine u franjevačkoj crkvi u Krapini, koji poput ikonostasa ispunja svetište u visini i širini. Iako datiran u drugu polovinu 17. stoljeća, tu još teško može biti govora o pravoj baroknoj recepciji: arhitravi ravno i oštro dijele registre, stupovi podržavaju istaknute korniše, dok se sveci strogo drže svoga kadra, odnosno niše. Oltar nas navodi da stanemo ravno pred njega i sagledavamo ga u cjelini njegove simetrične kompozicije. Ovdje više progovara opet njemačka renesansa nego nemirni nesimetrični barok.

Malobrojna djela 17. stoljeća, razdoblja teškog probijanja bogatog baroka u osiromašene hrvatske zemlje, koja nalazimo u križevačkom kraju, nisu nastala ovdje. Uglavnom nisu čak ni djela gostujućih majstora naručenih za potkalničke crkvice: radi se o oltarima koji su se, preprodajom i selidbama, konačno našli u križevačkom kraju. Slučaj je to s lijepim Altenbachovim oltarima u kapeli svetoga Franje Ksaverskog u Dropkovcu koji su doneseni iz nepoznate crkve, kao i o oltaru svetoga Vida u Svetom Petru Čvrstecu koji je donesen iz Remeta. Slabo je dokumentirano, ali možda je slična sudbina i oltara svete Helene u istoimenoj kapelici kod Glogovnice. Mnoštvo je takvih primjera, neke je lakše pratiti, dok neke gotovo nemoguće. Naravno, ovo ionako otužnu sliku stilske trenutka 17. stoljeća u križevačkom kraju čini još siromašnijom. No kad preklopimo sliku ekonomske podloge, ovo stanje ne iznenađuje. Najbogatija županija Slavonije početkom 16. stoljeća naglo gubi svoje prostore turskim osvajanjima, pogranični prostori padaju žrtvom strategije „spaljene zemlje”, dok konačno velik dio prostora Križevačke županije pada pod vojnu upravu. Kao Hrvatska u malom, i ova je nekoć prostrana županija ostala na ograničenom prostoru „ostatka ostatka”. Broj poreznih jedinica početka 16. stoljeća smanjit će se za 90 posto: ni jedan porezni dim ne ubire se 1600. južno od današnje trase željezničke pruge Zagreb – Križevci. Stoga je time veća obveza nas kao baštinih povijesti s većom pažnjom, ljubavlju i poštovanjem čuvati, proučavati i objavlјјivati ove vrijedne kamenčice mozaika jedne cjelovite slike koja ne govori samo o umjetničkim dosezima.

Dr. sc. Zdenko Balog

Siječanj 2019.

Kapela Krista Kralja u Miholečkim Mokricama, glavni oltar, figura svetoga Marka Krizina Križevčanina

PONEDJELJAK	UTORAK	SRIJEDA	ČETVRTAK	PETAK	SUBOTA	NEDJELJA
	1NOVA GODINA Marija Bogorodica	2Sv. Bazilije Veliki i Grgur Nazijanskl; Izidor	3Presveto Ime Isusovo; Genoveva; Cvijeta	4Anđela F.; Borislava; Emanuel; Anda	5Emilijana; Gaudencije; Radoslav; Miljenko	6BOGOJAVLJANJE (TRI KRALJA)
7Rajmund; Karlo S.; Zorislav; Lucijan	8Gospa od Brze Pomoći; Serafin; Teofil	9Julijan; Živko; Miodrag; Hadrijan	10Agaton; Dobroslav; Aldo; Pavao	11Honorat; Časlav; Neven; Toma	12Ernest; Tatjana; Živka; Bernard	13KRŠTENJE ISUSOVO Hilarije; Radovan
14Feliks; Srećko; Rajko; Žarko	15Anastazija; Stošija; Pavao; Mavro	16Marcel; Oton; Mislav; Caslav	17Sv. Antun Opat; Lucije; Vojmil; Zvonko	18Margareta U.; Priska; Biserka; Andrija	19Mario; Marta; Ljiljana; Makarije V.	202. NEDJELJA U GOD. Fabijan; Sebastijan; Henrik
21Agneza; Janja; Neža; Ines	22Sv. Vinko; Irena; Viče; Anastazija	23Emerencijana; Ema; Vjera; Milko	24Sv. Franjo Saleški; Bogoslav; Felicijan	25Obraćenje Sv. Pavla; Ananija; Henrik	26Timotej i Tit; Paula; Tonka; Ksenija	273. NEDJELJA U GOD. Anđela Merici; Pribislav
28Sv. Toma Akvinski; Tomislav; Amadej	29Valerije; Konstancije; Tvrtko; Zdeslav	30Hijacinta; Martina; Tina; Gordana; Alan	31Sv. Ivan Bosco; Marcela; Julije; Vanja			

Veljača 2019.

Apatovac, kapela svetoga Petra, glavni oltar

PONEDJELJAK	UTORAK	SRIJEDA	ČETVRTAK	PETAK	SUBOTA	NEDJELJA
				1 Brigita; Gita; Miroslav; Sever; Ela	2 Prikazanje Gospodinovo - Svijećnica (bl. svijeća)	3 4. NEDJELJA U GOD. Sv. Blaž; Tripun; Vlaho
4 Veronika; Josip; Andrija; Izidor	5 Agata; Dobrila; Jagoda; Modest; Goran	6 Pavao Miki i dr.; Doroteja; Matej; Tea	7 Rikard; bl. Pio IX.; Maksim; Držislav	8 Jeronim; Mladen; Jozefina; Jerko	9 Skolastika; Apolonije; Zora; Sunčana	10 5. NEDJELJA U GOD. Bl. A. Stepinac; Vjekoslav
11 Gospa Lurdska; Mirjana (dan bolesnika)	12 Damjan; Zvonimir; Zvonko; Eulalija	13 Katarina Ricci; Božidar; Pavao	14 Valentin; Ivana; Zdravko; Vital	15 Klaudije; Vitomir; Vito; Faust; Tin	16 Julijana; Filip; Danijel; Samuel	17 6. NEDJELJA U GOD. 7 Sv. Utem. Slugu BDM
18 Šimun; Bernardica; Flavijan; Vlim	19 Konrad; Ratko; Blagoje; Lucija; Rajko	20 Leon; Lav; Lea; Eleuterije; Slobodan	21 Petar D.; Damir; Natalija; Robert	22 Katedra Sv. Petra; Tvrtko; Margareta; Izabela	23 Polikarp; Romana; Grozdan; Jozefina	24 7. NEDJELJA U GOD. Montan; Goran
25 Donat Zad.; Hrvoje; Berislav	26 Aleksandar; Branimir; Alka; Sandra	27 Gabrijel; Franjo; Donat; Leonard	28 Roman; Antonija; Vikica; Teofil			

Ožujak 2019.

Ivan Jakob Altenbach, Oplakivanje, javna plastika kod Biskupca

PONEDJELJAK	UTORAK	SRIJEDA	ČETVRTAK	PETAK	SUBOTA	NEDJELJA
				1Jadranko; Aibin; Zoran; David	2Iskra; Ines; Čedomil; Lucije	38. NEDJELJA U GOD. Marin; Kamilo
4Kazimir; Eugen; Natko; Kvirin	5Jeremija; Vedran; Teofil; Hadrijan	6ČISTA SRIJEDA - PEPELNIČA (post i nemrs)	7Perpetua; Felicita; Rajmund; Tereza	8Ivan od Boga; Ivša; Boško; Stjepan	9Franciska R.; Franjka; Fanika; Dominik	101. KOR. NED. (ČISTA) Makarije; Emil; Kruno
11Firmin; Tvrtko; Blanka; Benedikt	12Bernard; Maksimilijan; Dora; Alojzije	13Rozalija; Ratka; Kristina; Patricija	14Matilda; Mirjana; Borka; Eva	15Zaharija; Ljudevit; Vjeko; Veljko	16Hilarije; Smiljan; Hrvoje; Berta	17KOR. NED. (PAČISTA) Patrik; Domagoj
18Ćiril Jeruzalemski; Eduard; Cvjetan	19Sv. Josip, zaručnik BDM; Joško	20Dionizije; Klaudija; Vladislav; Šonja	21Ivan; Vesna; Kristijan; Vlasta	22Oktavijan; Jaroslav; Rita; Leonarda	23Turibije; Oton; Dražen; Rebeka	243. KOR. NED. (BEZIMENA) Katarina Š.
25NAVJEŠTENJE GOSPODINOVO - BLAGOVIJEST	26Emanuel; Marcel; Goran; Eugenija	27Rupert; Ernest; Lidija; Lada; August	28Priska; Šonja; Renata; Bojana; Nada	29Eustazije; Bertold; Vilim; Jona	30Kvirin; Viktor; Vlatko; Leonard	314. KOR. NED. (SREDOPOSNA) Benjamin

Travanj 2019.

Tuhelj, kapela svetoga Josipa, glavni oltar, detalj kipa svetoga Marka Krizina Križevčanina

PONEDJELJAK	UTORAK	SRIJEDA	ČETVRTAK	PETAK	SUBOTA	NEDJELJA
1 Venancije; Anastazije; Mavro; Paulin	2 Franjo Paulski; Božidar; Sandra	3 Siksto; Rikard; Ivan; Robert	4 Izidor; Benedikt; Dora; Strabimir	5 Vinko Fererski; Berislav; Irena	6 Celestin; Rajko; Vilim; Petar V.	7 5. KOR. NED. (GLUHA) Ivan de la Sale
8 Dionizije; Valter; Julija; Timotej	9 Demetrije; Maksim; Hugo; Zdenko	10 Ezekijel; Apolonije; Sunčica; Mihovil	11 Stanislav; Nino; Radmila; Izak; Filip	12 Julije; Viktor; Davorka; Damjan	13 Martin I.; Ida; Veljko; Albertin	14 NED. MUKE GOSPODNJE - CVJETNICA
15 Petar Barbarić; Anastazija; Bosiljka	16 Bernardica S.; Benedikt; Josipa; Leonida	17 Rudolf; Šimun; Robert; Inocent	18 VELIKI ČETVRTAK; Euzebije; Tihomir	19 VELIKI PETAK (post i nemrs); Leon IX.	20 VELIKA SUBOTA; Marcijan; Teotim	21 USKRS-VAZAM Anzelmo
22 USKRSNI PONEDJELJAK Soter i Kajo	23 Sv. Juraj; Đuro; Helena; Adalbert	24 DAN GRADA KRIŽEVACA Fidel S.; Lidija; Vjera; Marija K.	25 Sv. Marko ev.; Maroje; Ermin; Stjepan	26 Majka Dob. Savjeta; Kleto; Julije; Stanislav	27 Bl. Ozana Kotorska; bl. Jakov Zadranin	28 2. USKRSNA NED. NEDJELJA BOŽJEG MILOSRĐA
29 Katarina Sijenska; Hugo; Robert	30 Pio V.; Josip; Lovro; Venancije; Sofija					

Svibanj 2019.

Gornja Rijeka, župna crkva Uznesenja BDM, Žalosna Gospa, kamena plastika

PONEDJELJAK	UTORAK	SRIJEDA	ČETVRTAK	PETAK	SUBOTA	NEDJELJA
		1PRAZNIK RADA Sv. Josip radnik; Jeremija; Julijan	2Atanazije; Eugen; Boris; Anton	3Sv. Filip i Jakov, ap.; Aleksandar; Mladen	4Sv. Florijan; Cvjetko; Silvije; Antonija	53. USKRSNA NED. Peregrin; Irena
6Irenej Srijem.; Dominik Savio; Dinko	7Sv. Dujam; Duje; Duška; Gizela	8BDM Posred. Milosti; Arsen; Ida; Marina	9Izaija; Katarina B.; Blaženko; Dionizije	10Bl. Ivan Merz; M. B. Trsatska; Prosper	11Franjo; Marijana; Ignacije; Stela	124. USKRSNA NED. Sv. L. Mandić; Dobri Pastir
13Gospa Fatimska; Imelda; Agneza; Gema	14Sv. Matija, ap.; Mate; Matko; Matea	15Solinski i Bleiburg, muč.; Izidor ratar	16Ivan Nepomuk; Nenad; Andrija	17Paško; Paškal; Gizela; Bruno	18Ivan I.; Venancije; Feliks; Srećko	195. USKRSNA NED. Celestin V.; Teofil
20Bernardin S.; Akvila; Lidija; Zlata	21Eugen; Viktor; Timotej; Dubravka	22Jelena; Renata; Helena; Rosana; Rita	23Deziderije; Željko; Želimir; Nadan	24Marija Pomoćnica; Šimun; Stela; Vinko	25Beda Časni; Grgur VII.; Marija Magdalena	266. USKRSNA NED. Filip Neri; Zdenko
27Augustin K.; Julije; Bruno; Barbara	28German; Vilim; Velimir; Margareta	29Euzebij; Ervin; Uršula; Večeslav	30UZAŠAŠĆE GOSPODINOVO – SPASOVO	31Pohod BDM; MB Kamenitih Vrata; Sv. Dizma		

Lipanj 2019.

Krapina, franjevačka crkva svete Katarine, glavni oltar, detalj sveti Ladislav (lijevo) i sveti Stjepan Kralj (desno)

PONEDJELJAK		UTORAK		SRIJEDA		ČETVRTAK		PETAK		SUBOTA		NEDJELJA	
										1	Justin; Prokul; Mladen; Andrija	2	7. USKRSNA NED. Marcelin; Petar
3	Karlo Lvvanga; Lucijan; Paula; Drago	4	Sv. Kvirin Sisački; Predrag; Nikola	5	Bonifacije; Valerija; Darinka; Franko	6	Norbert; Neda; Klaudije; Berto	7	Robert; Radoslav; Jeremija; Koloman; Antun	8	Medard; Melanija; Vilim; Žarko	9	PEDESETNICA - DUHOVI Efreim S.; Ranko
10	Marija M. Crkve; Sv. Josip Zaš. Domov.	11	Sv. Barnaba, ap.; Borna; Jolanda; Ratimir	12	Bosiljko; Leon; Nino; Ivan F.	13	Sv. Antun Padovanski; Tonči; Antonija	14	Valerije; Rufin; Zlatko; Zdravka	15	Kraljica ap.; Sv. Vid; Vito; Toma	16	PRESVETO TROJSTVO Gvido; Franjo R.
17	Albert; Laura; Nevenka; Emilija	18	Marko i Marcelijan; Ljubo; Amando	19	Romuald; Rajko; Bogdan; Julija	20	TIJELOVO Margareta; Naum O.	21	Alojzije Gonzaga; Vjekoslav; Slavko	22	DAN ANTIFAŠ. BORBE Paulin N.; Ivan Fišer i Thomas More	23	12. NEDJELJA U GOD. Josip; Aron
24	Rođenje Sv. Ivana Krstitelja; Krsto	25	DAN DRŽAVNOSTI Doroteja; Prosper; Adalbert; Eleonora	26	Ivan; Pavao; Zoran; Vigilije	27	Ladislav; Ćiril A.; Vlatko; Robert	28	Presveto Srce Isusovo; Irenej; Mirko; Ratko	29	Bezg. Srce Marijino; Sv. Petar i Pavao; Krešo	30	13. NEDJELJA U GOD. Rimski prvomuč.; Adolf

Srpanj 2019.

Križevci, kapela svetoga Ladislava i svetoga Marka Krizina Križevčanina

PONEDJELJAK	UTORAK	SRIJEDA	ČETVRTAK	PETAK	SUBOTA	NEDJELJA
1Aron; Estera; Zvezdana; Predrag; Oliver	2Oton; Višnja; Ostoja; Mladen	3Sv. Toma, ap.; Tomislav; Rajmund; Leon	4Elizabeta P.; Elza; Jelica; Berta	5Sv. Ćiril i Metod; Slaven; Antun	6Marija Goretti; Marica; Bogomila; Agata	714. NEDJELJA U GOD. Vilibald; Goran
8Akvila; Priska; Eugen; Pankracije	9Bl. M. Petković; Augustin; Leticija	10Amalija; Ljubica; Veronika; Filip	11Sv. Benedikt (zašt. Europe); Olga; Oliver	12Ivan J.; Mislav; Tanja; Živko	13M. B. Bistrička; Henrik; Hinko	1415. NEDJELJA U GOD. Franjo; Kamilo
15Bonaventura; Dobroslav; Vladimir; Dobriša	16M. B. Karmelska; Karmela; Elvira	17Aleksije; Branko; Dunja; Nadan	18Miroslav; Bruno; Natko; Šimun	19Justa; Rutina; Zora; Zlata; Aurelija	20Sv. Ilija, prorok; Ilijana; Biserka	2116. NEDJELJA U GOD. Lovro B.; Danijel
22Marija Magdalena; Manda; Magda; Lenka	23Brigita Š.; Ivan C.; Ezekijel; Apolinar	24Kristina; Eufrazija; Boris; Mirjana	25Sv. Jakov, ap.; Kristofor; Krsto; Jakša	26Joakim i Ana (rod. BDM); Jana; Anita	27Klement O.; Natalija; Nataša; Celestin	2817. NEDJELJA U GOD. Nazarije; Viktor
29Marta; Urban; Blaženka; Mira; Vilma	30Petar Krizolog; Julija; Anda; Rufin	31Sv. Ignacije Loyola; Vatroslav; Ognjen; Žarko				

Kolovoz 2019.

Dropkovec, kapela svetoga Franje Ksavera, Oltar svetoga Valentina, sveti Juraj ubija zmaja (desno gore), sveti Antun Opat (desno dolje)

PONEDJELJAK	UTORAK	SRIJEDA	ČETVRTAK	PETAK	SUBOTA	NEDJELJA
			1 Alfonz Liguori; Vjera; Nada	2 Gospa od Anđela; Stjepan; Euzebij	3 Bl. Augustin Kažotić; Lidija; Martin	4 18. NEDJELJA U GOD. Ivan Marija Vianney
5 DAN POBJEDE I DOMOVINSKE ZAHVALNOSTI I DAN HRV. BRANITELJA	6 Preobraženje Gospodinovo; Predrag	7 Siksto II.; Kajetan; Donat; Albert	8 Sv. Dominik; Nedjeljko; Dinko; Dominko	9 Sv. Terezija; Edith Stein; Roman; Tvrtko	10 Sv. Lovro, đakon; Laura; Zvezdan; Erik	11 19. NEDJELJA U GOD. Sv. Klara Asiška
12 Ivana; Hilarija; Veseljka; Franjka	13 Poncijan i Hipolit; Patricija; Ivan	14 Sv. Maksimilijan Kolbe; Alfred; Elizabeta	15 UZNESENJE BDM VELIKA GOSPA	16 Sv. Rok; Stjepan; Krunoslav; Roko	17 Miran; Slobodan; Klara; Natalija	18 20. NEDJELJA U GOD. Sv. Jelena Križarica
19 Ivan Eudes; Ljudevit; Jordan; Ratko	20 Bernard; Branko; Dino; Samuel	21 M.B. Voćinska; Pio X; Anastazije; Bruno	22 BDM Kraljica; Regina; Mauro; Vladislav	23 Zvezdan; Ruža L.; Zdenko; Filip	24 Sv. Bartol, ap.; bl. M. Bulešić; Zlata; Emilija	25 21. NEDJELJA U GOD. Ljudevit; Josip
26 Anastazije; Branimir; Šandor; Aleksandar	27 Monika; David; Bogoljub; Anđelka	28 Sv. Augustin; Tin; Gustav; Živko	29 Mučeništvo Ivana Krstitelja; Sabina	30 Feliks; Veseljko; Radoslav; Margarita	31 BDM od Suza; Željko; Nikodem; Josip; Rajmund	

Rujan 2019.

Hrvatski povijesni muzej, sveti Marko Krizin Križevčanin, rad nepoznatog autora

PONEDJELJAK	UTORAK	SRIJEDA	ČETVRTAK	PETAK	SUBOTA	NEDJELJA
2 Prosper; Ingrid; Divna; Veljko; Jošua	3 Grgur Veliki; Grga; Tihomir; Gordana	4 Marin; Ruža; Dunja; Ida; Bonifacije	5 Sv. Majka Terezija; Lovro; Božidar	6 Zaharija; Davor; Boris; Doroteja	7 SVETI MARKO KRIZIN KRIŽEVČANIN Regina; Judita	1 22. NEDJELJA U GOD. Tamara; Venera
9 Petar Claver; Strahimir; Kamenko	10 Nikola T.; Pulherija; Sebastijan; Lijepa	11 Gašpar; Cvjetko; Miljenko; Bonaventura	12 Presveto ime Marijino; Mirjam; Dubravko	13 Ivan Zlatousti; Ljubo; Zlatko	14 Uzvišenje Sv. Križa; Višeslav; Slavko	8 23. NEDJELJA U GOD. Rođenje BDM - Mala Gospa
16 Kornelije i Ciprijan; Edita; Ludmila; Eufemija	17 Rane Sv. Franje; Robert; Hildegarda	18 Josip K.; Šonja; Sanja; Irena	19 Januarije; Emilija; Suzana; Ruža	20 Andrija Kim.; Pavao; Franjo; Svjetlana	21 Sv. Matej, ap. i ev; Matko; Matea	15 24. NEDJELJA U GOD. BDM Žalosna; Dolores
23 Pio iz Pietrelcine; Zaharija; Elizabeta	24 Gospa od Otkupljenja; Anatolij; Antun	25 Aurelija; Zlata; Firmin; Tvrtko	26 Kuzma i Damjan; Damir; Justina	27 Vinko Paulski; Berislav; Gaj; Vinka	28 Vjenceslav; Lovro; Večeslav; Slavko	22 25. NEDJELJA U GOD. Mauricije; Toma V.
30 Sv. Jeronim; Jerko; Sofija; Grgur						29 26. NEDJELJA U GOD. Mihael, Gabrijel i Rafael, ark.

Listopad 2019.

Sveti Petar Čvrstec, župna crkva, bočni oltar svetoga Vida, detalj svete Katarine Aleksandrijske

PONEDJELJAK	UTORAK	SRIJEDA	ČETVRTAK	PETAK	SUBOTA	NEDJELJA
	1 Sv. Terezija od Dj. Isusa; Emanuel; Roman	2 Andeli čuvari; Andelko; Teofil; Sandra	3 Kandid; Maksimilijan; Gerhard; Svjetlana	4 Sv. Franjo Asiški; Franka; Franciska; Kajo	5 Faustina Kovvalska; Flavijan; Miodrag	6 27. NEDJELJA U GOD. Bruno; Fides
7 BDM od Krunice; Ruža; Rozalija	8 DAN NEOVISNOSTI Šimun; Demetrije; Zvonimir; Hugo	9 Dionizije; Ivan L.; Sara; Denis; Valter	10 Danijel; Franjo B.; Darija; Angela	11 Sv. Ivan XXIII., papa; Emilijan; Milan	12 Serafin; Maksimilijan; Velibor; Roman	13 28. NEDJELJA U GOD. Eduard; Hugo
14 Kalist; Divna; Stanislav; Dominik	15 Sv. Terezija Avilska; Valter; Zlata; Rezika	16 Marija Margareta; Hedviga; Biserka	17 Ignacije Antiohijski; Vatroslav; Žarko	18 Sv. Luka, ev.; Lukša; Prokul; Petar	19 Petar A.; Pavao od Križa; Laura; Izak	20 29. NEDJELJA U GOD. (misijska); Vendelin
21 Uršula; Zvezdan; Hilarion; Karlo; Laura	22 Sv. Ivan Pavao II.; Dražen; Marko	23 Ivan Kapistran; Borislav; Severin; Toma	24 Antun M.; Jaroslav; Dejan; Feliks	25 Katarina Kotromanić; Darinka; Darko	26 Demetrije; Dmitar; Zvonimir; Damjan	27 30. NEDJELJA U GOD. Sabina; Gordana
28 Sv. Šimun i Juda Tadej, ap.; Siniša; Tina	29 Narcis; Donat; Darko; Mihael	30 Marcel; Klaudija; German; Marojko	31 Alfonz R.; Vuk; Wolfgang; Kristofor			

Studeneni 2019.

Sveta Helena kod Križevaca, kapela svete Helene, oltarna skulptura svete Helene s glavnog oltara

PONEDJELJAK	UTORAK	SRIJEDA	ČETVRTAK	PETAK	SUBOTA	NEDJELJA
				1SVI SVETI Svetislav; Dobroslav; Julijan	2Dušni dan; Duško; Duška; Viktorin	331. NEDJELJA U GOD. Martin; Hubert
4Karlo Boromejski; Dragutin; Drago; Dragica	5Emerik; Mirko; Srijemski mučenici	6Leonard; Vedran; Sever; Božidar	7Engelbert; Anđelko; Zdenko; Lazar	8Bl. Gracija Kotorski; Bogdan; Klaudije	9Posveta Lat. Bazilike; Ivan L.; Božidar	1032. NEDJELJA U GOD. Lav Veliki
11Sv. Martin, b.; Davor; Benedikta; Martina	12Jozafat; Milan; Renato; Emilijan	13Stanislav K.; Jakov; Mitar; Ivan T.	14Sv. Nikola Tavilić; Ivan Trogirski; Zdenko	15Albert Veliki; Leopold; Berto; Paulin	16Gertruda; Margareta; Agneza; Biserka	1733. NEDJELJA U GOD. Elizabeta U.; Igor
18Posv. Baz. Sv. Petra i Pavla; Roman; Karolina	19Jakov Pust.; Matilda; Janja; Maksim	20Feliks; Srećko; Edmund; Bazilije	21Prikazanje BDM; MB od Zdravlja; Mauro	22Cecilija; Slavujka; Lukrecija; Dobrila	23Klement; Blagoje; Milivoj; Felicita	2434. NEDJELJA U GOD. KRIST KRALJ; Andrija
25Katarina Aleks.; Kata; Kaja; Tina	26Leonard; Konrad; Dubravko; Silvestar	27BDM Čudotvorne Medalj.; Virgilije; Severin	28Katarina L.; Držislav; Jakov M.; Stjepan	29Svjetlana; Vlasta; Iluminata; Saturnin	30Sv. Andrija, ap.; Andro; Narcis; Andrea	

Prosina**c** 2019.

Varaždin, franjevačka crkva svetog Ivana Krstitelja, propovjedaonica

PONEDJELJAK	UTORAK	SRIJEDA	ČETVRTAK	PETAK	SUBOTA	NEDJELJA
2	3	4	5	6	7	1
Blanka; Živana; Bibijana; Silvertije	Sv. Franjo Ksaverski; Lucije; Klaudije	Sv. Barbara; Ivan D.; Petar; Kristijan	Sabina; Kristina; Savka; Slavka	Sv. Nikola; Nikša; Nikica; Vladimir	Sv. Ambrozije; Marin; Jasna; Agaton; Urban	1. NED. DOŠAŠĆA Natalija; Božena; Natko
9	10	11	12	13	14	8
Bezgrešno začće BDM; Valerija; Radmila	Gospa Loretska; Julija; Judita	Damaz; Damir; Josip; Artur	BDM Guadalup.; Ivana F. de Chantal; Špiro	Sv. Lucija; Svjetlana; Jasna; Otilija	Ivan od Križa; Krševan; Špiro; Oton	2. NED. DOŠAŠĆA Ljiljana; Edit
16	17	18	19	20	21	15
Adela; Albina; Zorica; Zorka; Ela	Florijan; Lazar; Izak; Jolanda	Malahija; Gracijan; Bosiljko; Dražen	Anastazije; Urban; Vladimir; Eva; Tea	Eugen; Makarije; Amon; Dominik	Petar K.; Petra; Pero; Snježana; Mihej	3. NED. DOŠAŠĆA Bl. Oton iz P.; Drinske muč.
23	24	25	26	27	28	22
Ivan Kentski; Viktorija; Vikica	Badnjak; Adam i Eva; Grgur	BOŽIĆ Božidar	 Stjepan Prvomučenic Kruno	Sv. Ivan, ap. i ev.; Ivona; Janko	Nevina dječica; Mladen; Nevenka	4. NED. DOŠAŠĆA Honorat; Časlav
30	31					29
Eugen; Trpimir; Tihomir; Ruder	Silvestar I.; Stara godina – zahvalnica					SVETA OBITELJ Toma Beket; David; Davor

SIJEČANJ

Kapela Krista Kralja u Miholečkim Mokricama, glavni oltar, figura svetoga Marka Krizina Križevčanina

Ova je kasnobarokna plastika zasigurno naknadno opremljena atributima mučeništva svetoga Marka Krizina Križevčanina, te je postavljena na oltar novosagrađene (u 20. stoljeću) kapele u Miholečkim Mokricama. Ovakva mijenjanja sadržaja kipova i raspoređivanja na sekundarne lokacije bila su uobičajena (primjer svete Helene u istoimenoj kapeli kod Križevaca).

VELJAČA

Apatovac, kapela svetoga Petra, glavni oltar

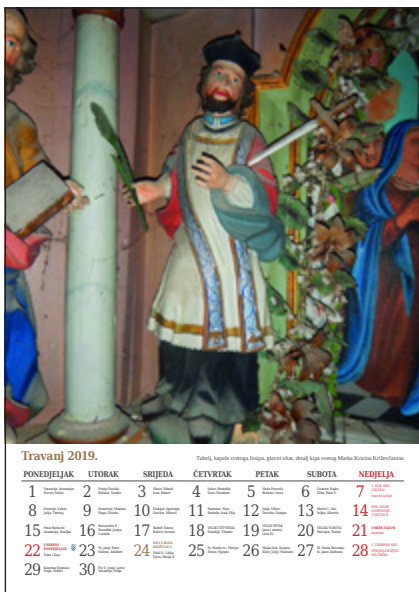
Ranobarokni jednostavni plošni oltar s dvije oltarne slike i skromnom dekoracijom motiva hrskavice, natpisom je datiran u 1653. godinu. Glavna oltarna slika novija je ili radikalno prepravljena. Jedan je od najstarijih sačuvanih oltara križevačkog područja.

OŽUJAK

Ivan Jakob Altenbach, Oplakivanje, javna plastika kod Biškupca

Ivan Jakob Altenbach (druga pol. 17. st.), varaždinski kipar, dominantna figura sjevernohrvatskoga ranobaroknog kiparstva, jednako je vješt u kamenoj plastici otvorenih prostora, kao i u drvenim oltarima. Grupa Oplakivanja podignuta na cesti prema Biškupecu 1671., najuspješnija je od autorovih grupa Oplakivanja.

TRAVANJ

Tuhelj, kapela svetoga Josipa, glavni oltar, detalj kipa svetog Marka Krizina Križevčanina

Glavni oltar u kapeli svetoga Josipa datiran je u 1733. godinu, pa bi ovo bio najstariji oltarni prikaz Marka Krizina Križevčanina, koji će tek više od stoljeće i pol kasnije biti proglašen blaženim. To bi dokazivalo jak kult Marka Križevčanina utkan u tradiciju naroda.

SVIBANJ

Gornja Rijeka, župna crkva Uznesenja BDM, Žalosna Gospa, kamena plastika

Kameni kip Žalosne Gospe, sada u niši u župnoj crkvi, izvorno je sigurno stajao kao slobodna plastika na javnom mjestu. Rad je pučkog majstora s kraja 17. stoljeća.

LIPANJ

Krapina, franjevačka crkva svete Katarine, glavni oltar, detalj sveti Ladislav (lijevo) i sveti Stjepan Kralj (desno)

Najmonumentalnije djelo u Hrvatskom zagorju u 17. stoljeću, ovaj oltar, postavljen 1665. – 1670., još nosi sva stilska svojstva njemačke renesanse, strogu tektoniku unatoč bogatom ukrasu, te ukočene u kadar uklopljene kipove. Kiparski rad izvodi anonimni majstor, možda domaći kipar Juraj Magnus.

SRPANJ

Križevci, kapela svetoga Ladislava i svetoga Marka Krizina Križevčanina

Kapela svetoga Ladislava, zaštitnika Zagrebačke biskupije u križevačkom Gornjem gradu, prvi je puta spomenuta u 14. stoljeću. U osnovi gotička, pregrađivana je više puta, dograđen joj je zvonik, a u 18. stoljeću dobiva opremu: oltare i propovjedaonicu. Uoči kanonizacije Marka Križevčanina, kapela je dobila novog titulara, Marka Križevčanina.

KOLOVOZ

Dropkovec, kapela svetoga Franje Ksavera, Oltar svetoga Valentina, sveti Juraj ubija zmaja (desno gore), sveti Antun Opat (desno dolje)

U kapeli u Dropkovcu, pored glavnog oltara, nalaze se dva zanimljiva bočna oltara, oltar Nevine dječice i oltar svetog Valentina, oba nastala u 17. stoljeću i naknadno prenesena s nepoznatog mjesta u ovu kapelu. Kipove za oltar izveo je varaždinski kipar I. J. Altenbach (v. ožujak), oltari su tektonske izvedbe, ali stilski već snažno vezani uz rani barok.

RUJAN

Hrvatski povijesni muzej, sveti Marko Krizin Križevčanin, rad nepoznatog autora

Barokni portret Marka Krizina, rad je nepoznatog majstora kraja 18. stoljeća. Prikazuje sveca jednostavno i dostojanstveno, sa simbolom mučeništva, mačem probodenim kroz srce.

STUDENI

Sveta Helena kod Križevaca, kapela svete Helene, oltarna skulptura svete Helene s glavnog oltara

U kapeli svete Helene u istoimenom selu, nalazi se glavni oltar svete Helene, kvalitetan rad oko 1650., na kojem su zbog trošnosti skulpture zamijenjene novima sa drugih oltara. Tri originalne skulpture sačuvane su u veoma lošem stanju i pohranjene u skladištu. Nose karakteristike 17. stoljeća, frontalna ukočena impostacija, koja se uklapala u niše oltara.

LISTOPAD

Sveti Petar Čvrstec, župna crkva, bočni oltar svetoga Vida, detalj svete Katarine Aleksandrijske

Bočni oltar svetoga Vida nabavljen je za župnu crkvu u Čvrstecu u 19. stoljeću, izvorno iz pavlinske crkve u Remetama. Jednostavni oltar 17. stoljeća, zapravo je prošireni okvir središnje oltarne slike, sa dvije niše u kojima se nalaze kipovi Katarine Aleksandrijske i Barbare. Ornament okvira je s motivom hrskavice.

PROSINAC

Varaždin, franjevačka crkva svetoga Ivana Krstitelja, propovjedaonica

Najljepša barokna propovjedaonica u sjevernoj Hrvatskoj, rad je odličnih domaćih majstora okupljenih oko franjevaca. Postavljena 1675., propovjedaonica je ujedno najraskošniji primjer miješanja stilova, gdje barok snažno prodire pored još prisutnih elemenata renesanse.

NASLOVNICA

Joso Bužan, sveti Marko Krizin Križevčanin

Joso Bužan, (Sisak, 21. studenoga 1873. – Zagreb, 1. kolovoza 1936.), školovan u Beču, poslije čega se priklanja grupi slikara koji u Hrvatskoj u duhu postimpresionizma nastavljaju maniru Vlahe Bukovca. Uglavnom slika portrete suvremenika, pa u istoj maniri slika idealizirani portret svetog (tada još blaženog) Marka Krizina Križevčanina.

Nakladnici

MATICA HRVATSKA
Ogranak Matice hrvatske u Križevcima

ŽUPA SV. ANE KRIŽEVCI

Za nakladnike
RENATA HUSINEC
STJEPAN SOVIČEK

Urednica
RENATA HUSINEC

Tekst i fotografije
ZDENKO BALOG

Molitva Bože, Oče naš
BONAVENTURA DUDA

Lektura
MARTINA VALEC REBIĆ

Likovno i grafičko oblikovanje
ŽELJKO PODOREŠKI

Tisak
Kerschoffset Zagreb

ISBN 978-953-6298-35-8

mh maticahrvatska
Ogranak Matice hrvatske u Križevcima

fra Bonaventura Duda

Bože, Oče naš, tvoji su mučenici sv. Marko Križevčanin, Stjepan Pongrácz i Melhior Grodziecki podnijeli mučeništvo kao svjedočanstvo svoje vjere u Isusa Krista i vjernosti Svetome Ocu.

Molimo te i mi Hrvati, sunarodnjaci svetoga Marka Križevčanina, udijeli nam milost da svoju vjeru dublje razumijemo i snagom Duha Svetoga u njoj živimo.

Po Kristu Gospodinu našem. Amen.